

Voor jou gelezen uit de nieuwere Kroatische literatuur

Julijana Adamović: *Wilde ganzen*

Originele uitgave Hena com, Zagreb 2018

De Kroatische schrijfster Julijana Adamović (1969) is weliswaar een nieuwe naam bij KLIN, maar zij is bepaald geen onbekende in de Kroatische literaire kringen. Zij debuteerde in 2008 met de bundel korte verhalen *Hoe wij werden gestolen van de Zigeuners* en kreeg er meteen maar liefst twee literaire prijzen voor. In 2009 publiceerde ze nog een bundel korte verhalen getiteld *Conserveren*. Daarna is het wachten tot 2013 wanneer haar twee prozawerken voor kinderen uitkwamen: de roman *Niet te geloven* en de korte verhalenbundel *Het dagboek van de grijze kater en andere verhalen* die ze schreef samen met haar twaalfjarige zoon. In 2015 volgde de poëziebundel *Zon aan de balie* en in 2016 weer een bundel korte verhalen met de titel *Engelen van klei* waarmee zij meerdere prijzen won. Zij woont en werkt in Vukovar.

Mindfuck

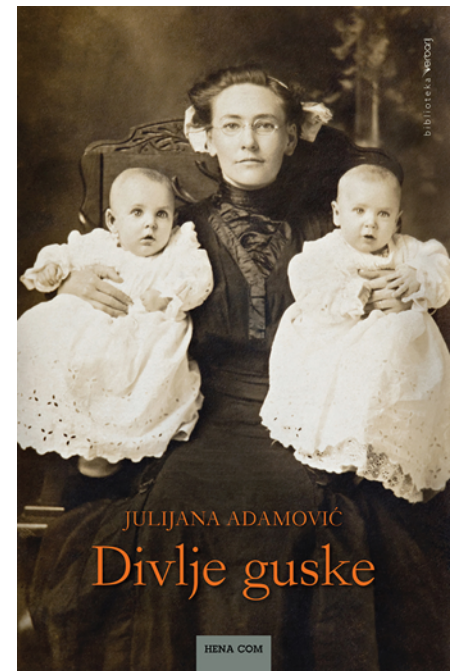
Wilde ganzen is een wonderlijk boek, zo een dat je meteen na het lezen nogmaals wilt lezen. Heb ik nou ergens niet goed opgelet, vroeg ik mij al op een derde van het verhaal. De hoofdpersoon is een tweeling, of is het toch één eenzaam meisje met veel fantasie en meerdere persoonlijkheden? Aan de foto op de omslag te zien gaat het om een tweeling, maar aan het einde van het boek wordt het bestaan van de foto – of de authenticiteit ervan – in twijfel getrokken en dan weet je het weer niet. Het is een wonderlijk boek dat zich afspeelt in een dorp in oost Kroatië, een roman (zo staat het op de omslag)

over een opgroeien dat heel anders had kunnen uitpakken als sommigen iets meer en anderen iets minder van elkaar hadden gehouden, als bepaalde

kamers toegankelijk waren en andere op slot, als sommige mensen spraakzamer waren geweest en anderen zwijgzamer, als sommigen langer hadden geleefd en anderen op tijd dood waren gegaan, als tenminste de helft van de gebeurtenissen normaal waren. Maar dat waren ze niet.

De hoofdpersoon is een of twee meisjes die opgroeien in een arm gezin aan de rand van een armetierig dorpje in de oost-Kroatische modder. Maar armoede is niet het enige probleem. Er is ook een diepe haat tussen de volwassenen die hun vetes via de kinderen uitvechten, er is geweld in het gezin, drank, ruzies, agressie, beschuldigingen en psychisch lijden. Kinderen, of kind, erger nog, worden er in getrokken als gelijkwaardigen. Bij de oma aan de andere kant van het dorp lijkt een veilige plek te bestaan waar de meisjes - of is het toch één meisje? - niet bedplassen en niet overgeven. Alleen is de oma net zo schuldig aan de verstoorde verhoudingen in de familie als de moeder, haar schoondochter en de vader, de onvolwassen zoon die haar echte zoon niet is. Ook oma spaart het meisje of de meisjes niet als het gaat om het afgeven op de moeder die zij niet kan vergeven dat haar neefje, die ze als eigen zoon groot had gebracht, op haar verliefd is geworden. Maar de meisjes houden op sommige dagen toch erg veel van hun moeder. Op andere dagen houden ze meer van hun oma en zo kunnen ze nooit een eerlijk antwoord geven op de vervloekte vraag *Van wie houden jullie het meest?* zonder angst om gestraft of weggestuurd te worden.

Met de schoolleeftijd breekt letterlijk een nieuwe wereld open waarin ze wilder worden, brutaler, soms zelfs elkaar vergeten, meer met andere kinderen omgaan. Alleen die vermaledijde identiteitskwesatie die zich niet laat oplossen, blijft open. Niet expliciet, maar verborgen in het taalgebruik van de vertelster die nog altijd de wij-vorm gebruikt maar naar een *ik* verwijst en even makkelijk en zonder waarschuwing uit de werkelijkheid de fantasie instapt en weer terug. Waar is die grens ook alweer en wat doet het er eigenlijk toe?

Associaties en aanbevelingen

Het is natuurlijk fantastisch om elk nieuw boek met open blik te ontvangen en onbevangen te lezen. Mij lukt het niet. Elk nieuw boek valt op de bodem van eerdere (lees)ervaringen. Bij **Wilde ganzen** zijn dat er twee:

- het taalgebruik doet erg denken aan dat van **Julijana Matanović**, de beroemdere oudere collega van Julijana Adamović. Beide Julijana's zijn opgegroeid in dezelfde streek, oost Kroatië, grenzend aan Bosnië. Dat is terug te lezen in hun taal, in vele plaatselijke uitdrukkingen, vanzelfsprekendheden en germanismen. Aan de dialecten waarin sommige personages praten kun je afleiden waar ze vandaan komen en waarom ze zo'n onbeschrijflijke hekel hebben aan mensen uit bepaalde streken. Dit is iets dat makkelijk verloren gaat in een vertaling, of de vaart uit de tekst haalt als er teveel moet worden uitgelegd.
- thematisch staat deze roman dicht bij de onlangs verschenen krachtige roman **Vallen is als vliegen** van Manon Uphoff. Misbruik van kinderen. Geen incest hier, slechts 'gewone' emotionele mishandeling komt er in voor, maar de sfeer is dezelfde. Die van een ongezonde omgeving, onbegrijpelijke woorden en handelingen, van een perverse omgang met kinderen die geen kans krijgen om kind te zijn, en desondanks opgroeien tot volwassen mensen. Prachtig beschreven.

Steeds vaker gebeurt er iets merkwaardigs in mijn literair netwerk in Kroatië: bekende schrijvers, die zelf ook graag vertaald willen worden om een nieuw publiek te bereiken, bevelen opvallende boeken van collega's aan voor vertaling. Net als met onlangs uitgegeven romans van **Ivica Prtenjača** was het ook geval met dit boek. Onafhankelijk van elkaar hebben **Goran Tribuson** en **Ratko Cvetnić** mij met klem aangeraden om **Wilde ganzen** te lezen. De populaire maar bescheiden Tribuson liet weten dat ik in plaats van 'weer een boek van hem nu maar eens deze roman onder handen moet nemen, of anders de voortreffelijke **Modder op de binnenplaats** van Ratko Cvetnić.' Die mij op zijn beurt bijna tegelijkertijd een korte mail stuurde: 'Ken je de **Wilde ganzen** al? Moet je lezen!' Ik vind het groots.

Reacties

Ben je geboeid geraakt, wil je hier meer van lezen, laat het weten via info@kl-in.eu! Alle reacties tellen mee in het besluit om dit boek al dan niet te vertalen en uit te geven in Nederland.